

A Sermones compilati kutatócsoportról (sermones.elte.hu)

A kutatócsoportot 2006-ban Bárczi Ildikó hozta létre az Eötvös Loránd Tudományegyetem Régi Magyar Irodalomtörténeti Tanszékén. Internetes szövegközléseink középpontjában a késő középkori és kora újkor magyarországi prédikációirodalom forrásszövegei (Temesvári Pelbárt és Laskai Osvát prédikációi, valamint az Érdy-kódex) állnak. A latin nyelvű ősnymtatványok (Temesvári Pelbárt és Laskai Osvát művei) szöveggondozását egységes szabályok szerint végezzük. A prédikációk szövegének digitális feldolgozása mellett célunk Temesvári Pelbárt prédikációinak forrásait felkutatni, ezzel közelebb kerülve a középkori szövegépítkezés módszeréhez.

Az 1500 körüli években Magyarországon három nagy prédikatori életmű született. Európa-szerte számos kiadásban jelentek meg két obszerváns ferences, **Temesvári Pelbárt** és **Laskai Osvát** beszédgyűjteményei, latin nyelven; ezeknek számos példánya ma is forgatható a világ nagy könyvtáraiban. Többkötetes *sermo*-ciklusaik első darabjai 1499-ben Hagenauban láttak napvilágot. Az obszervancia a ferences szerzetesrend azon ága, amely az alapító, Assisi Szent Ferenc reguláját messzemenően szem előtt kívánta tartani (observans = szem előtt tartó); az ún. konventuális ághoz tartozókkal ellentétben elengedhetetlenek tartották a tulajdonról való lemondást a közösség részéről is. Magyarországon az 1440-es években befolyásuk igen megnőtt, Giuliano Cesarini pápai legátus rendeletére övök lettek a legjelentősebb magyar ferences kolostorok, így a budai és a pesti is. A Hunyadiak teljes bizalmát élvezték.

Első jelentős anyanyelvű íróegységünk a **Karthauzi Névtelen**, akinek kézírata, az **Érdy-kódex** 1527-ben nyerte el a ránk maradt formát. E három, méltán klasszikusnak tekinthető írónk közös jellemzőit, illetve különöségeit, egyéni, rendi, nemzeti sajátosságait biztonsággal akkor körvonalazhatjuk, ha képet alkotunk forrásanyagukról, az általuk használt könyvtár összeretéről.

Biblia latina (cum postillis Nicolai de Lyra et expositionibus Guillelmi Britonis in omnes prologos S. Hieronymi et additionibus Pauli Burgensis replicisque Matthiae Doering). Ed: Paulus a Mercatello. With additions by Franciscus Moneliensis. Add: Nicolaus de Lyra, Contra perfidiam Judaeorum, Venice, 1481.

Pelbartus de Themeswar, Sermones Pomerii de sanctis II. [Pars aestivalis]. Augsburg, 1502. RMK III. 104. Sermo LXXXVI.

sermones.elte.hu

In commemoratioe defunctorum Sermo primus de vilitate pietatis in defunctos.
Sanctus salubris est cogitatio p defunctis corare vt a peccatis soluant. q. Machab. ij. A Sctis eccia post fellu dim scdoy feliciter regnatum cu xpo in

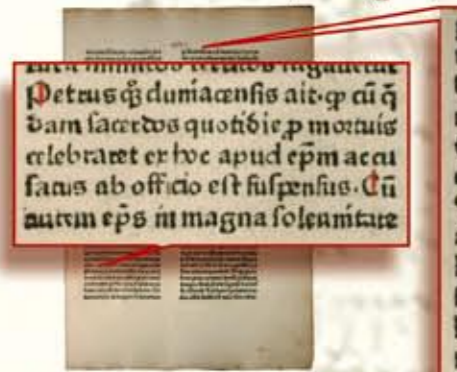
Pelbartus de Themeswar, Sermones Pomerii de sanctis II. [Pars aestivalis], Index sermonum

Petrus de Palude, Sermones thesauri novi de Sanctis, Strassburg, 1485.

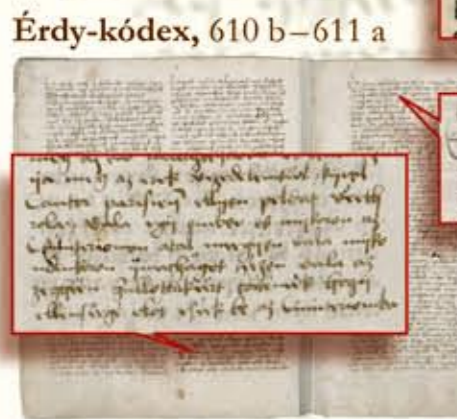
De commemoratioe defunctorum
... non pnt neq ab aliq didicerit. Unde legitur in apario q quida defunctus p bto cuiusda viti sanctissimi relucitatus fuit. Dic referebat se vidisse a audisse q anima cuiusda que hic in vita prius nouerat grauissime torqba. que in medio ignis subito exultado clamanit. Et ya misericordisti me deus gras tibi ago q no in finez oblitus es me. quia alia anima pfor in pena interrogauit. vñ talis exultatio sibi foret in talibus penis. rudit. Ecce a dno datum est mihi scire q hodie natus est puer in genealogia mea qui postq ad virile etatem venerit p sbitur efficiet. in cuius prima missa ab istis penis ego liberabor. Et sic patet q deus inspirat illis.

Jacobus de Voragine, Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia, Cologne, 1480.

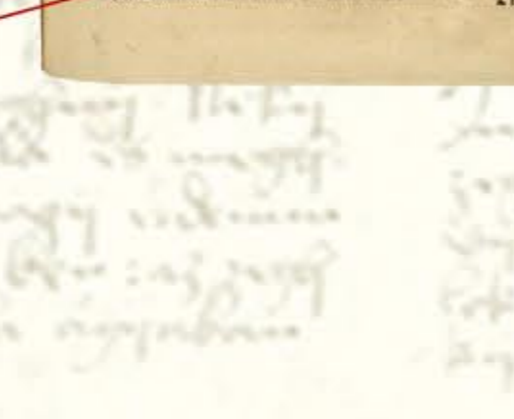
De morte et sepultura
... p cinnitum ad matinas periret contra istum mortui surrexerit biantis. Iste episcopus nullas nobis missas dat msuper sacerdotem nostrum nobis abstulit sed cetero nisi emendauerit morietur. Quo audito episcopus sacerdotem a soluita libenter pro mortuis ceffrauit. Qu vero secundum gen suffragium saliet elemosinam largio eis profit manifeste haberi potest et eo q in libro machabeorum legitur. Quomaz vñ fortis

Érdy-kódex konkordanciátáblázat

De morte et sepultura
... illi mortuum pro
... eccie que hodie existebat. Legit namq in pmpria fido dicitur q de defunctis in mortuo iudicio intra illi die animas q deo p dicitur de animabus: de nocte

Johannes Herolt, Sermones Discipuli de tempore et de sanctis cum promptuario exemplorum et miraculis Beatae Mariae Virginis, Strassburg, 1490.

De suffragio animarum.
Una de re. mha animaz sunt a purgato no liberat. Exempñ XCIII
p rior quos de osu pncipalioru cu in die aiuz debent p dicitur de aiubus q magis e deus? p dicitur ar. dno dicitur tardo dicitur q forte no cogitauerit p dicitur hida. Et vñ vñ frane mortui sibi apparet. aut tere sibi die in offraile q tmo magis sibi dicit. Ita ego si. Et q dicit agere t dicit ego vñ ad nos q debent p dicitur de mortuis ad hoc dicitur q dicitur deus? se b dicit ad defunctos q deus dicit magnam e facturus ppe suffragia boerna. Et tunc a boe de purgato q dicitur mha animaz. Et h dicitur p dicitur in publico cora omi nupto enarrat.

Pelbartus de Themeswar, Sermo in commemoratione defunctorum